

Éves beszámoló 2024

Német Nemzetiségi Önkormányzat – HIDEKGÚT

A 2024-es évünk is programokban, eseményekben, mérföldkövekben bővelkedett.

„Hálás dolog olyan emberekkel együtt dolgozni sokak számára hasznos projekteken, akik nemcsak a maguk, hanem egész közösségek felemeléséért hoznak nem kevés áldozatot a munkájukkal.”

Edmund Hillary

Fontosnak tartjuk Hidegkúton a hitéleti hagyományok ápolását, elődeink is mélyen gyakorolták a katolikus vallást, így az előző évekhez hasonlóan idén is – szükség szerint – „felvirágoztuk” a Szűz Mária bemutatása templomunkat: Húsvétra és Karácsonyra is vásároltunk virágokat. Mindenszentek napján az elődeink által állított, az általunk felújított német feliratos keresztelnél, valamint a Kitelepítési Emlékműnél elhelyeztük az emlékezés koszorúit és mécseseket gyűjtöttünk. Tavasszal egynyári növényekkel díszítettük az emlékmű környékét, valamint anyagi támogatásunknak és az Együtt Hidegkútért Egyesület szorgos kezeinek köszönhetően a település virágládái és közterületei is színes nyári virágokkal szépülhettek meg.

Az idei évben sem maradtak el az óvodának és iskolának – mint a nemzetiségi nevelés és nyelvoktatás első és igazán fontos színtereinek – nyújtott támogatásaink. A Hajnal Óvoda és Bölcsőde a támogatásunkból a német nemzetiségi arculatát fejlesztette tovább és egyben tették az óvoda külső megjelenését gyermekközelibbé azzal, hogy színes növényi motívumokat festettek az intézmény kerítésének falaira. Mindez a környezet és a külső világ, a körülöttük lévő növények megismerésére, képi megjelenítésére, az anyanyelvi és német nemzetiségi szókincsbővítésre is lehetőséget ad. A gyermekek nevelése során a képi megjelenítés nagyban hozzájárul a játékos tanuláshoz, és az óvoda a mindennapok részévé teszi a képekhez kapcsolódó kifejezések ismeretét német nyelven is.

A Padányi Katolikus Iskola Tótvázsonyi Tagiskolájában, annak alsó tagozatában is tartottak idén áprilisban ún. „Koffermärchen” előadást, mely játékos formában szintén a német nyelv tanulásában segíti a diákokat. A műsoron szereplő előadás a „Der Froschkönig, azaz A békakirály” című mesedarab volt, ami nagy tetszést aratott az alsó tanulók körében. Az előadás költségét átvállaltuk.

Továbbá finanszíroztuk az iskola egy hetedikes tanulójának részvételét a Megyei Közösség által szervezett Veszprém Megyei Német Nemzetiségi Nyelvápoló és Hagyományörző táborban, mely július végén Városlődön, az Iglauer parkban került megrendezésre. A tábor célja: a német nyelv ápolása, a német nemzeti kisebbség hagyományainak megismertetése, hozzájárulás a magyarországi német nemzetiségi értelmiség felneveléséhez.

Az iskolához kapcsolódó „A Te Jövődért Alapítvány” a támogatásunkból egyrészt a legjobban teljesítő alsó és felső tagozatos tanulók részére német nyelvű jutalomkönyveket vásárolt, valamint két német-magyar, illetve magyar-német nyelvi szótárt. A helyi sváb kultúra és a német nyelvhez kapcsolódó szokásokkal már az iskolai tanórákba beépítve ismerkednek a gyerekek. Minél több diákot szeretnének ösztönözni a színvonalasabb teljesítményre, jutalomkönyvvel jutalmazni egész éves munkájukat. Az alapítvány a további támogatásunkból pedig a német témnap meghívott előadójának költségét fedezte.

A hidegkúti tehetséges ifjú zenészeket is mindig szívügyünk támogatni, hiszen sváb zenei repertoárjukkal ők is hozzájárulnak nemzetiségi múltunk, hagyományaink ápolásához, rendezvényeinken is mindig szívesen lépnek fel. Ebben az évben Mányon került megrendezésre a Landesrat által szervezett nyári harmonikatábor, ahol a fiatal harmonikások elsajátíthatták, gyakorolhatták a magyarországi németek népzenejét. Az idei évben ismét a két hidegkúti tehetséges harmonikás, a székesfehérvári Zeneművészeti

szakközépiskola harmonikaszakos tanulói, Schalbert Evelin és Schmidt Zoltán részvételének költségeit vállaltuk át.

Idén is több hidegkúti rendezvényt, eseményt támogattunk.

Április 20-án az időseket köszöntötték, mely esemény keretében az Orfeum Operett Musical Társulat lépett fel, hogy színes, vidám műsorukkal megalapozzák az este jó hangulatát. A 45 perces műsor tartalmazott operettet, táncdalt, repertoárjuk széles skálán mozog. A hálás közönség vastappsal köszönte meg a szereplők fellépését. A műsor bekerülési költségét mi finanszíroztuk.

A Hidegkúti Férfiak Klubja hagyomány-felelevenítő szándékkal május elsején májusfát állított a falu központjában. Ez a népszokás az utóbbi években sajnos elmaradt a településen, így nagyon örültünk, hogy újra életre kelhet, hiszen már sváb őseink is ápolták ezt a hagyományt. Ahogyan Hidegkút történetét bemutató könyvben is olvashatjuk: „Ha ezen a napon végigmegyünk az utcán, azonnal feltűnik minden leányos ház. A megelőző éjszakán ugyanis szépen felpántlikázott, virágos gallyat tűznek ki vagy a háztetőre, vagy más feltűnő helyre. Az egész eljárás titokban, az éj leple alatt történik. Igen nagy sértés, ha valamelyik leány nem kapott ilyen májusfát. A tulajdonképpeni falu májusfát azonban a kocsmá udvarán állítják fel. Ez már lényegesen díszesebb és nagyobb, sokszor 8-10 méter magas, simára faragott szálfá, tetején szalagokkal, boros és sörös üvegekkel teleaggatott lombkoronával. Azé a dicsőség, aki felmászik a fára, és lehozza az üvegeket. Elég ritkán szokott e művelet sikerülni.” A májusfa feldíszítéséhez szükséges szalagokat mi vásároltuk meg, a munka oroszlánrészét pedig meghagytuk a hidegkúti férfiak csapatának.

A június 22-én megrendezésre került falunapot azzal támogattuk, hogy a délutáni kulturális műsor részeként a 60 éves múltra visszatekintő városlódi Pergő-Rozmaring Táncegyüttes fellépésének és táncházának költségét finanszíroztuk. A rendezvényeinkre rendszeresen visszatérő táncosok ismét nagy sikert arattak fergeteges előadásukkal, mely után a táncoktatók, Petres Ákos és felesége, Reiter Andrea táncházra invitálta a közönséget. Kicsik és nagyok részvételével az egész színpadot betöltő kört alkottak, és a tánca csalogató sváb muzsikára gyorsan elsajátították a bemutatott lépéseket, a közönség pedig ütemes tapsal köszönte meg a lelkes részvételüket.

A településen jelenleg nem működik hagyományőrző csoport. Ez év tavaszán az Együtt Hidegkútért Egyesülettel kedvesinálként felhívást tettünk közzé egy olyan néptáncoktatás szervezésére, ahol óvodáskortól felnőttkorig lehet tanulni a környékbeli sváb és egyéb hagyományőrző táncokat. Nagy örömünkre novemberben meg is alakult a kb. 14 főből álló vegyes csoport. Hivatásos néptáncoktatók segítségével a tótvázsonyi sváb tánc lépéseit sajátítják el, amelyek valójában a hidegkútiival megegyezők. Célunk, hogy az oktatáson keresztül a fiatalok megismerjék és megszeressék őseink táncait, szokásait, Hidegkúton is legyen tánccsoport, akik a falu rendezvényein szívesen szerepelnek. A táncoktatás költségeit mi vállaltuk.

Ebben az évben Mikulás alkalmából egy igazán tartalmas délutánt szervezett az Együtt Hidegkútért Egyesület. A gyerekek mézeskalácsot süthettek/díszíthettek, majd Gulyás László vándormuzsikus „Mikulási Pikulás Móka” című vidám előadását tekinthették meg, mely kicsik és nagyok számára egyaránt remek kapcsolódást nyújtott. Estefele a Mikulás is csengetett, nagy puttönyával megérkezett a Kultúrházba, ahol kiosztotta a gyerekeknek a finomságokat rejtő csomagokat. A Mikulás ünnepséget idén is jelentős összeggel támogattuk, hogy mindez megvalósulhasson.

Az Együtt Hidegkútért Egyesület vállalta, hogy egy új, sokkal praktikusabb mécsesekkel/lámpásokkal díszített adventi koszorút készít a falu betleheme és karácsonyfája mellé. Az alapanyagok beszerzéséhez szintén jelentős összeggel járultunk hozzá.

Idei saját eszközbeszerzéseink közé egy vetítővászon és egy keverőpult tartozik. A vetítővászonra azért van szükség, mert a falu vetítővászna már elavult, méretei sem felelnek meg például egy szélesvásznú film levetítéséhez. A keverőpulttal pedig különösebb szakmai segítség nélkül lehet összekötni a hangosításhoz szükséges eszközöket, mint például a mikrofont, a hangfalakat, stb. Fontosnak tartjuk, hogy mind a saját nemzeti rendezvényeinknek, mind például az Együtt Hidegkútért Egyesület vagy a falu kapcsolódó rendezvényeinek a minőségi technikai háttere biztosított legyen.

Arra is mindig törekszünk, hogy ha a német nemzetiséghez kapcsolódóan jelenik meg új könyv, kiadvány, akkor azt beszerezzük, ezzel is gazdagítva egyrészt a saját gyűjteményünket, másrészt a Hidegkúti Községi Könyvtár állományát. Ezek a könyvek, kiadványok minden érdeklődő számára elérhetők. Február 15-én a Tótvázsonyi Német Nemzetiségi Önkormányzat szervezésében Kanyár Erika „Sváb Golgota” című könyvének bemutatója volt Tótvázsonyban, melyen mi is részt vettünk, és a könyvből néhány példányt vásároltunk is. Az életrajzi mű azt mutatja be, hogy milyen érzelmekkel éli át és éli újra egy kisember – aki ráadásul nő – élete legtragikusabb élményét, a kitelepítést, melyet a történelem kényszerített rá.

Hidegkút Német Nemzetiségi Önkormányzata és Hidegkút Község Önkormányzata fontosnak tartja a történelmet helyben átélte, mára már idős korosztály, továbbá leszármazottai nemzetiségi identitásának megőrzését. Célul tűztük ki azt is, hogy a gyökerekkel nem rendelkező fiatalok és a faluba látogatók megismerjék a falu múltját, az ősök szokásait, a településre jellemző nemzetiségi értékeket és emellett kulturális élményekkel gazdagodjanak, kikapcsolódjanak. Érzelmileg kötődjenek a településhez, lássák meg az építészeti, szellemi értékeket, és ne csak lássák, hanem közösen ápolják és vigyázzanak is rá. Ezen célok megvalósításának fontos mérföldköve volt, hogy községünk önkormányzata néhány éve megvásárolta az egykori „Nagyhidegkút” egyetlen építészeti állapotában megmaradt lakóházát, istállóját, pajtáját, a Fő utca 56. szám alatti, helyileg védett ingatlant. Emblemikus-ízű épületegyüttes, mely magán viseli a Balaton-felvidéki népi építészet és a sváb hagyományok stílusjegyeit. A megvásárolt ingatlan lehetőséget nyújt a településen egy olyan többfunkciós tájház kialakítására, amely őrzi a betelepült ősök építkezési kultúráját, ugyanis megtalálható benne a füstös konyha, a fagerendás tisztaszoba, valamint a falu építkezési stílusára jellemző pajta. A közösségi térként és tájházként is funkcionáló épület a sváb múlt értékes kincseivel is megismertetné az érdeklődőket. Mi magunk itt tudnánk helyet biztosítani jelenleg a Faluház nemzetiségi helyiségében őrzött, valamint a régi padlásokon még megtalálható sváb gyökereinket felidéző berendezési tárgyakkal, viseletekkel, a rég elfeledett képekkel, és nem utolsósorban az akkor használatos, még meglévő háztartási és földművelési eszközökkel. A „Sváb ház” felé is sok anyagi támogatást nyújtunk, hogy mindez idővel megvalósulhasson. Az ingatlan tulajdonosa, Hidegkút Község Önkormányzata számára korábban felajánlott nagyobb összeg idén került felhasználásra – földkabel bevezetésére, új villanyóra elhelyezésére, illetve az ahhoz szükséges árokásási és tereprendezi munkálatok elkészítésére használták fel a támogatásunkat. Az ebben az évben rendelkezésükre bocsájtott anyagi támogatásunkból pedig egyrészt elkészült a ház udvarra néző, az eredetihez hű ablaka, másrészt megvásároltuk a házban található kemence, takaréktűzhely és üstház javításához és restaurálásához szükséges alapanyagokat.

Szinte már hagyománnyá vált, hogy minden évben kirándulást szervezünk a falu lakói számára, melynek buszkielutazását mi fedezzük. Szeptember 7-én a szentendrei Skanzenbe látogattunk el 53 résztvevővel. A rengeteg látnivaló miatt a csapat érkezéskor kisebb csoportokra oszlott, így mindenki az érdeklődésének megfelelő programon vehetett részt, illetve látnivalót nézhette meg. Az állandó kiállítások mellett történelmi látványosságok sorát csodálhattuk meg, és szemünk előtt elevenedett meg az egykor ottlakók élete. Betekintést kaphattunk, hogy miként éltek az emberek a mindennapjaikat a paraszti világban, és még régi praktikákat is elsajátíthattunk. Nemcsak a gyerekek, a felnőttek is élvezték, hogy kukoricát morzsolhattak, vagy például megnézhatték, hogy hogyan működik a vízimalom. A hatalmas komplexum bejárását egy dieselhajtású kisvasút könnyítette meg, amit szintén valamennyien kipróbáltunk. Megnéztük az erdélyi városrészt, a skanzen legújabb és folyamatosan bővülő egységét, benne a székely városok jellegzetes épületeinek másolataival, melyek a legapróbb részletekig pontosak, korhűek. Színesítette a napot a „Hagyományaink vendégségben” című rendezvény is, melyre az ország minden szegletéből érkeztek a tájházak képviselői, hogy bemutassák értékörző munkájukat, továbbá hagyományos kézimunkáikat, néptáncukat és süteményeiket. A rengeteg látnivaló megtekintésére egy nap nem is volt elég, de így is sok élménnyel és ismerettel gazdagodva tértünk haza.

Idén egy kellemes őszi délutánon, október 11-én, péntek délután tartottuk a nemzetiségi napunkat a Kultúrházban, melynek keretében Sós Ágnes és ifj. Petróczy András a magyar svábság történetét feldolgozó, 83 perces, „Tiszta sváb” című dokumentumfilmjének vetítésére került sor. Korábban már volt szerencsénk látni ezt a filmet, amikor 2022. március 16-án a veszprémi Balaton Plaza mozijában vetítették. Már akkor eldöntöttük, hogy ha lesz rá lehetőségünk, akkor kis falunkban is szeretnénk megmutatni ezt a filmet, hiszen Hidegkút is sváb település, az itt élők, illetve elődjük is hasonló történeteket tudhatnak

maguk mögött. Frissen sült pogácsával, ásványvízzel és meleg teával vártuk vendégeinket. Az eseményre fiatalok-felnőttek egyaránt ellátogattak a faluból. A filmvetítésre Sós Ágnes, a film egyik alkotóját is elhívtuk, aki nagy örömmel fogadta meghívásunkat, mi pedig nagy tisztelettel köszöntöttük őt. Ágnes bemutatása és a filmet felvezető gondolatok után elcsendesedtünk és átadtuk magunkat a „mozis élményeknek”. „Feltáratlan titkok, sérelmek, félelmek. A történelemnek része vagy, mégis, a tankönyvekből és a fejekből” hiányzik a sorsod. Ugyan miért? – a kérdés arra indít néhány huszonéves fiataalt, hogy nagyszüleik - dédszüleik múltja után kutakodni kezdjenek. Ahogyan tér és időutazásuk során az unokák felderítik a történelem számukra eddig ismeretlen tényeit, egészen pontosan a magyarországi németiség történetét, egyre nyilvánvalóbbá válik számukra az elhallgatás veszélye: az, hogy a félelem félelmet, a gyűlölet gyűlöletet táplál. A fiatalok személyes életét fokozatosan átszővi az identitáskereséssel induló majd a „részükké váló” múlt.” A film dinamikája különleges, egyszer felemel, mosolyt csal az arcokra, majd visszaránt és könnyeket akaszt. A film az „utolsó órában” készült, az utolsó interjúalanyok szólaltak meg és tárták fel a múltat. A hiánypótló alkotás levetítése után „kerekasztalbeszélgetésre” került sor, melynek során Ágnes felé csak úgy „záporoztak” a kérdések, aki készségesen, nagyon szívesen válaszolt rájuk, „kulcsszavakat” is megosztva a közönséggel. Kulcsfontosságúnak tartjuk, hogy időnként ilyen egyedi módon is közelebb hozzuk a nemzetiségi múltunkat – film formájában csak nagyon ritkán és egyben igazán rendhagyó módon eleveníthetjük fel sváb őseink mindennapjait, hagyományaikat, világháborús és elűzetési, kitelepítési megpróbáltatásait.

A környező svábok lakta települések német nemzetiségi önkormányzataival is folyamatosan kapcsolatban vagyunk, látogatjuk egymás rendezvényeit, ünnepeit. Meghívást kaptunk Lókút Község Önkormányzatától a Bakonyi Svábok Kerekasztala idei, július 27-re szervezett rendezvényére. A közös múlt (1948 májusában Hidegkútról 23 sváb családot telepítettek Lókútra), a közös gyökerek több szálon is összekovácsolnak minket ezzel a településsel, így igyekszünk egymás nemzetiségi rendezvényein kölcsönösen részt venni. Az eseményre egy kisebb delegációval érkezünk, ahol egyrészt elkészítettük a jellegzetes hidegkúti sváb egytáltételt, a ricsát (fehér babbal, savanyú káposztával, füstölt csülökkel és lapocka pörkölttel), másrészt a meghirdetett süteményversenyre több sváb „alkotással” (mint például a pluncával – sodrófával nyújtott rétes, fűszeres káposztás töltelékkel –, mellyel a készítője harmadik helyezést ért el) is beneveztünk. Ebéridőben nyílt arra lehetőség, hogy a találkozóon résztvevő „kút”-ra végződő falvak (Lókút, Hárskút, Hidegkút) megvendégeljék egymást, megköstöljük az adott településre jellemző népszerű sváb fogásokat. Hárskút például káposztás sztrapacskával készült, Lókút bagdulyást készített friss krumplicsopogácsával). A rendezvény kiállításoknak is otthont adott. Minden falu összeállíthatta a saját kis kiállítását a rendezvénysátorban. Mi „Időutazás az értékek és a hagyományok felidézésével” címmel készültünk a kiállításra – múltat felidéző leírásokkal és a jelen fotóival, kiadványaival, így prezentálva azt, hogy a múlt értékeit, hagyományait a jelenben is őrizzük, ápoljuk. A nap folyamán a gyerekek különböző kézműves foglalkozásokon vehettek részt, mint például vesszőfonás, kékfestés, csuhézés, a játszóházban pedig kipróbálhatták a régi parasztházak eszközeit. A délután élvezetes színházi előadással, zenés mesejátékkal folytatódott, mely a felnőttek számára is remek kikapcsolódást nyújtott. Ezt követően további kulturális programokra került sor: a lókúti Szent Mihály kórus bakonyi (sváb) népdalokat énekelt, a közönséget is aktívan bevonva, majd a lókúti gyerekek a nyári német táborban tanult néptáncot mutatták be, a forró délután a városi Pergő Rozmaring Táncegyüttes műsorával és tánccházával ért véget. Nagyon örülünk, hogy az egyik kiemelt vendégként vehettünk részt ezen a rendezvényen, több település előtt, több „születben” is bemutatva Hidegkút sváb nemzetiségi kötődéseit.

Szívesen követjük nyomon az egyéb szervezetek, egyesületek rendezvényeit is, illetve elfogadjuk aktuális meghívásaikat. Egyik szívügyünk, a hidegkúti „Sváb ház” „híre” másokhoz is eljutott: Márkusné Vörös Hajnalka, a Veszprém Megyei Honismereti Egyesület elnöke és a Veszprém Megyei Levéltár főlevéltárosa meghívott minket is a Veszprém Megyei Honismereti Egyesület és a Laczkó Dezső Múzeum szervezésében április 6-án megrendezésre kerülő Tájházalás programsorozat IX. rendezvényére, melynek házigazdái Herend és Márkó voltak. A meghívás „apropója” az volt, hogy a „tájházalás” során nagyon hasznos információkat kaphatunk arról, hogy hogyan is kell egy tájházat kialakítani, példákat láthatunk arra, hogy más településeken mindez hogyan valósul(t) meg. A herendi közösségi házban találkoztunk, mely az egykori iskola épülete, és annak egyik termében rendezte be helytörténeti gyűjteményét a herendi német nemzetiségi önkormányzat. A gyűjteményről megszületéséről, egy-egy „darab” gyűjteménybe való bekerüléséről és restaurálásáról hallgathattunk meg izgalmas történeteket. Herendnek igazán gazdag gyűjteménye van a sváb múlt kincseiből, akár több termet is meg tudnának tölteni velük, de a nemzetiségi

önkormányzat terve az, hogy a közelmúltban megvásárolt korabeli ingatlant tájházzá alakítják, és abban helyezik el a gyűjteményüket. Hidegkúton is pontosan ez a célunk – a „hidegkúti tájház” tisztaszobája felmenőink életét mutathatja majd be, méltó helyet biztosítva a helytörténeti gyűjteményünknek. A leendő herendi tájházat (Heimatstube) is megleshattuk, mely egyelőre még „csupasz valójában” fogadott minket, de ahogyan nekünk is Hidegkúton, úgy a herendi német nemzetiségi önkormányzatnak is az a célja, terve, hogy felújítsa, illetve visszaállítsa eredeti állapotába az egykor kocsmaként is működő ingatlant, és elhelyezze benne a helytörténeti gyűjteményét. „Kirándulásunk” egyik fő állomása pedig a 2022 őszen felavatott márkói Szent Márk Ház volt. Az udvaron álló egykori istállót modern, eddig is többféle kiállításnak otthont adó kiállítótérre alakították, ahol Kiss György elmesélte a Szent Márk Ház létrehozásának történetét, avagy milyen utat járt be ez a projekt az ötlettől a megvalósításig. Részletesen mesélt a nehézségekről, arról is, hogy milyen anyagi források álltak rendelkezésre, tanácsokat adott ahhoz, hogy hogyan érdemes pályázni. Mindeközben inspirációkat gyűjtöttünk ahhoz, hogy hogyan lehet több funkcióssá alakítani egy kis teret, mit hogyan lehet felújítani, hogyan lehet ötvözni a múltat a jelennel. Magában a „lakóházban” Márkó polgármestere köszöntött minket, aki a ház történetéről mesélt, izgalmas időutazást tettünk, ugyanis a családjáé volt ez a ház, de a ki/betelepítések során ebbe a házba is felvidékieket költöztettek. A ház „konyhája” és „tisztaszobája” jelenleg kiállítótérként funkcionál, a hátsó részét idővel közösségi irodává alakítják. Arra is fény derült, hogy a rengeteg jó állapotban megmaradt helytörténeti kincset (berendezési tárgyak, használati eszközök) gyerekként a szomszéd házban lakó hölgy adományozta a tájháznak. Az ő nagyszüleit nem telepítették ki, ezért maradt meg a gazdag családi örökség, melyet hosszú éveken át tárolt, hogy egyszer méltó helyet találjon nekik. A találkozó során sok egyéb hasznos tanácsot is kaptunk a „tájházalásban” jártasabbaktól, és sok-sok ötletet merítve búcsúztunk „házigazdáinktól”.

A 2024. június 9-ei nemzetiségi választásokon ismét hárman (Vörös Józsefné, Vászics-Mayer Adrienn, Henn Bianka) indultunk német nemzetiségi képviselőként. Idén már a harmadik ciklusunkat kezdhettük meg közösen. Köszönjük a bizalmat, a támogatást, a segítséget!

Német Nemzetiségi Önkormányzat képviselői

Hidegkút, 2024. december 16.